

Gedeputeerde Staten

Provinciale Staten van Zeeland
t.a.v. de voorzitter
Postbus 6001
4330 LA MIDDELBURG

Onderwerp
Busdienstregeling eerste helft
2021

Kenmerk
20037811

behandeld door

verzonden

Middelburg, 1 december 2020

Geachte Voorzitter,

Met deze brief informeren wij u over de busdienstregeling voor de periode 21 februari 2021 tot 30 juni 2021.

Gevolgen van de coronacrisis op het OV

Het openbaar busvervoer is van groot belang voor Zeeland, met name voor de bereikbaarheid van het onderwijs en de leefbaarheid in de kernen. De ontwikkelingen rondom COVID-19 hebben een forse impact op de vraag naar het openbaar vervoer, door sluiting van voorzieningen en een toename van thuiswerken en thuis-onderwijs. De huidige bezetting van het openbaar vervoer is momenteel circa 63% van het reguliere gebruik. Het aanbieden van een volwaardige dienstregeling, terwijl de reizigers aantallen nog beperkt zijn, resulteert in een aanzienlijk financieel tekort bij vervoerders.

Om deze reden zijn er landelijke afspraken gemaakt met de Rijksoverheid over een beschikbaarheidsvergoeding. Vervoerders krijgen (in 2020) 93 tot 95% van het verschil tussen kosten en opbrengsten in de concessie vergoed. Conform deze afspraken leiden vervoerders maximaal 7% verlies over de periode 15 maart 2020 t/m 31 december 2020.

Afspraken voor 2021

De onzekerheid over het verloop van de pandemie en de eventuele vergoeding van de kosten aan Connexxion heeft gevolgen gehad voor de vaststelling van de busdienstregeling 2021.

Landelijk is door overheden en vervoerders afgesproken dat het nieuwe dienstregelingjaar 2021 niet op 12 december 2020, maar op 3 januari 2021 ingaat en tevens dat tot die datum de huidige dienstregeling onveranderd blijft zonder meerkosten voor de provincies.

Omdat een dienstregeling 3 maanden voor ingang moet zijn vastgesteld, was het gevolg van deze afspraak dat niet op 12 september 2020, maar op 1 oktober 2020 de dienstregeling 2021 diende te worden vastgesteld. Op Prinsjesdag werd duidelijk dat het Rijk vervoerders tot 1 juli 2021 opnieuw een beschikbaarheidsvergoeding zou toekennen, echter de voorwaarden daarvoor waren nog niet volledig uitgewerkt zodat er onvoldoende duidelijkheid en tijd was om voor 1 oktober de dienstregeling per 3 januari 2021 definitief vast te stellen.

Vandaar dat we u via de najaarsnota hebben gevraagd budget ter beschikking te stellen voor het handhaven van de huidige dienstregeling voor de periode 3 januari 2021 t/m 21 februari 2021. Daarmee is er dus tot en met de voorjaarsvakantie duidelijkheid voor de reiziger en werd er tot 21 november 2020 'tijd gekocht' voor het goed afstemmen van de nieuwe dienstregeling met relevante stakeholders, zoals de scholen, de Stichting Scholierenvervoer Zeeland en de gemeenten. Deze dienstregeling geldt voor de periode vanaf 21 februari 2021 en loopt t/m 30 juni 2021, de datum waarop de rijksbijdrage eindigt. De verwachting is dat het Rijk voor de dienstregeling na 1 juli 2021 een versoberde beschikbaarheidsvergoeding beschikbaar stelt, maar dit is afhankelijk van een door de OV-sector voor 1 april 2021 op te stellen transitieplan. Wij zullen u van de voortgang van het opstellen van dit plan op de hoogte houden.

Financiële gevolgen voor de periode tot 1 juli 2021

De regeling die het Rijk op Prinsjesdag bekend heeft gemaakt voor 2021 is niet gelijk aan de regeling voor 2020. De regeling voor 2021 houdt in dat de opbrengsten van vervoerders over deze periode worden aangevuld (en daarmee gefixeerd) op 93 of 95% van de kosten van 2019. Tevens is besloten dat vervoerders deze periode kostenneutraal mogen afsluiten.

Dat betekent dat vervoerders t.o.v. 2019 5 of 7% minder kosten moeten maken om op nul procent rendement uit te komen. Dat kan door intern kosten te besparen, door dienstregeling af te schalen maar ook door een extra bijdrage van de Provincie te vragen.

Lange tijd was onduidelijk of de beschikbaarheidsvergoeding bij Connexxion zou aanvullen tot 93 of 95%. Inmiddels is duidelijk dat kan Connexxion kan rekenen op 95%.

Echter nog niet duidelijk is of dit het prijspeil 2019 of prijspeil 2021 betreft. Deze zgn. indexatie betreft een aanzienlijk verschil in de bijdrage van het Rijk.

Gevolgde procesaanpak

Uw Staten hebben met de besluitvorming op de najaarsnota 2020 € 325.000 beschikbaar gesteld om tot 21 februari 2021 de dienstregeling op het niveau van 2020 te houden en een proces te doorlopen voor de dienstregeling in de periode na 21 februari 2021 tot 1 juli 2021.

Connexxion heeft in september een vervoerplan voorgelegd aan de Provincie waarbij de dienstregeling met 14% werd afgeschaald. Dit plan was gebaseerd op een beschikbaarheidsvergoeding van 93% en zonder rekening te houden met interne kostenbesparingen en/of een extra bijdrage van de Provincie.

Voor deze periode is basisuitgangspunt om het busvervoer af te stemmen op de vervoervraag. Hiermee kan voorkomen worden dat lege bussen rondrijden en het verlaagt de kosten. Er is daarom besloten om gezamenlijk en onder begeleiding van TwynstraGudde te werken aan een analyse naar de vervoervraag en -aanbod van het busvervoer voor deze periode. In deze analyse is onderzocht op welke lijnen het mogelijk is minder bussen te laten rijden dan wel te zoeken naar andere oplossingen, denk aan haltetaxi's, aanpassing van schooltijden of slimme diensten. Het proces is in goed overleg met de direct betrokken stakeholders uitgevoerd, waaronder het onderwijs (Stichting Scholierenvervoer Zeeland, scholen in Zeeland, Middelharnis en Bergen op Zoom), en de gemeenten. Ook is het reizigersoverleg OPOV betrokken.

In Zeeland wordt het OV met name gebruikt door scholieren en studenten. Studenten volgen nog veel thuisonderwijs, maar scholieren gaan in tegenstelling tot de eerste 'lockdown' weer naar school. De door Connexxion voorgestelde afschaling van de dienstregeling van 14% is voor deze doelgroep niet acceptabel.

Op basis daarvan zijn de uitgangspunten verder aangescherpt:

1. Bereikbaarheid scholen

Scholen dienen bereikbaar te zijn voor scholieren. Hierbij kan er ook gedacht worden aan andere oplossingen dan bussen om scholieren naar scholen te vervoeren.

2.) Voorkomen van vervoersarmoede

Openbaar vervoer biedt basismobiliteit voor mensen die niet de beschikking hebben over zelfstandig vervoer.

3. Adaptieve capaciteit

De capaciteit is adaptief afhankelijk van de bezetting. Dat wil zeggen dat het mogelijk is om op of af te schalen indien de bezetting hoger of lager is dan verwacht.

Uitkomst

Dit heeft geleid tot het ontwerpen van 2 varianten voor een nieuwe dienstregeling:

1. Een dienstregeling waar de Provincie geen budget hoeft bij te leggen, maar ook niet dieper in de dienstregeling snijdt dan nodig is om de nullijn te halen.
2. Een dienstregeling waarbij het scholierenvervoer op orde is en er verder geen vervoersarmoede ontstaat (en waar eventueel extra budget voor nodig is).

Het bleek dat het bieden van de eerste variant zou leiden tot een afschaling van 8% van de dienstregeling. Deze variant heeft nog steeds grote gevolgen voor de busreiziger, zo bleek uit de overleggen met de stakeholders.

Bij de tweede variant is het - mede door maximaal gebruik te maken van de regeling van de beschikbaarheidsvergoeding - mogelijk om met slechts 2% vermindering van de dienstregeling een passend aanbod neer te leggen. Bijvoorbeeld door extra spitsbusritten te laten vervallen die op dezelfde route aanvullend op de reguliere busritten rijden en door de buslijnen te laten vervallen die aansluiten op de extra spitstreinen, aangezien NS tijdelijk de spitstreinen heeft laten vervallen. Overleg met voornoemde stakeholders heeft uitgewezen dat deze 2% - met de huidige vervoervraag – zonder noemenswaardige problemen kan worden afgeschaald.

Daarbij is wel met Connexxion afgesproken dat het aanbod weer wordt opgeschaald indien de vervoervraag in de eerste helft van 2021 weer aantrekt. Hierover zullen dan op dat moment aanvullende financiële afspraken gemaakt moeten worden.

Na veelvuldig overleg tussen Provincie en Connexxion is het gelukt een afspraak te maken over variant 2 tegen een zo laag mogelijke bijdrage vanuit de Provincie.

De hoogte van deze bijdrage is echter nog afhankelijk van een definitief besluit in het NVOB van 9 december a.s. over indexatie van de bijdrage van het Rijk in de kosten van de dienstregeling tot 1 juli 2021:.

- met indexatie is de aanvullende Provinciale bijdrage € 38.277; dit bedrag kan worden opgevangen binnen de bestaande budgetten in de begroting 2021.
- zonder indexatie is de aanvullende Provinciale bijdrage € 456.108; grotendeels te dekken uit de begroting 2021, o.a. door alternatieve benutting van beschikbare middelen.

We hebben besloten om in te stemmen met variant 2 van de dienstregeling, aangezien die geheel voldoet aan de uitgangspunten 'scholierenvervoer op orde' en 'geen vervoersarmoede', onder voorbehoud van financiële dekking door uw Staten van het nog niet via de begroting 2021 gedekte bedrag.

Wij zullen u daarvoor een voorstel doen toekomen zodra de hoogte van het bedrag bekend is.

Transitieplan.

Met behulp van de beschikbaarheidsvergoeding voor 2020 en de eerste helft van 2021 continueren vervoerders het OV-aanbod zo goed mogelijk en optimaliseren ze het in lijn met de gewijzigde vraag. Voor de periode van 1 juli tot en met 31 december 2021 biedt het kabinet perspectief op een aanvullende verlenging. Daarbij zal sprake zijn van een versobering.

Verlenging geschiedt onder de voorwaarde dat door de sector – (de decentrale) overheden en vervoerders gezamenlijk - uiterlijk 1 april 2021 een transitieplan wordt opgesteld.

Dit plan geeft richting geeft aan de benodigde (verdere) optimalisatie, kostenbesparingen, aanpassingen aan dienstregeling en/of concessie en de transitie daartoe van het openbaar vervoer startend in de tweede helft van 2021. Besluitvorming over de vormgeving van de beschikbaarheidsvergoeding voor de periode van 1 juli tot en met 31 december 2021 vindt plaats in voorjaar 2021, mede op basis van de ervaringen met de regeling 2020, de reizigersontwikkelingen en inzicht in besparings- en hervormingsmogelijkheden (in de sfeer van de dienstregeling en /of concessie).

Reden om al op korte termijn ook te bekijken of met slimme oplossingen (inzet kleiner materiaal, al dan niet in combinatie met gemeentelijk doelgroepenvervoer) er een passend aanbod is te ontwikkelen. TwynstraGudde zal hier ook een procesrol spelen. Uiteraard wordt u daarover te zijner tijd over het transitieplan geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
gedeputeerde staten,

Drs. J.M.M. Polman, voorzitter

A.W. Smit, secretaris